

Sygn. akt XIV C 1086/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2020 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu XIV Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w P.

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia Jan Sterczała

Protokolant prot. Magdalena Grzybowska

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2020 roku w Pile

sprawy z powództwa **G. P., H. P. i I. P.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda G. P. tytułem zadośćuczynienia 80 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 30.04.2016 r.;
2. w pozostałym zakresie oddala powództwo G. P.;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda H. P. tytułem zadośćuczynienia 80 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 30.04.2016 r.;
4. w pozostałym zakresie oddala powództwo H. P.;
5. zasądza od pozwanego na rzecz powoda I. P. tytułem zadośćuczynienia 80 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 30.04.2016 r.;
6. w pozostałym zakresie oddala powództwo I. P.;
7. zasądza od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwotę po 4 134,95 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania;
8. znosi między stronami koszty zastępstwa procesowego

Jan Sterczała

Sygnatura akt: XIV C 1086/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 maja 2018r. (data wpływu do tutejszego Sądu) powodowie: małoletni G. P. (PESEL: (...)), małoletni H. P. (PESEL: (...)) oraz małoletni I. P. (PESEL:(...)) reprezentowani przez opiekuna prawnego K. K. (1), wnieśli o :

1. zasądzenie od strony pozwanej – Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda G. P. kwoty 110.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w zw. ze śmiercią matki K. K. (2) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia 30.04.2016r. do dnia zapłaty;
2. zasądzenie od strony pozwanej – Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda G. P. kwoty 50.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej w zw. ze śmiercią matki K. K. (2) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia 30.04.2016r. do dnia zapłaty;
3. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda G. P. kosztów procesu według norm przypisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 10.800 zł wraz z kosztami opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw w wysokości 17 zł;
4. zasądzenie od strony pozwanej – Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda H. P. kwoty 110.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w zw. ze śmiercią matki K. K. (2) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia 30.04.2016r. do dnia zapłaty;
5. zasądzenie od strony pozwanej – Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda H. P. kwoty 50.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej w zw. ze śmiercią matki K. K. (2) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia 30.04.2016r. do dnia zapłaty;
6. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda H. P. kosztów procesu według norm przypisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 10.800 zł wraz z kosztami opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw w wysokości 17 zł;
7. zasądzenie od strony pozwanej – Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda I. P. kwoty 110.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w zw. ze śmiercią matki K. K. (2) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia 30.04.2016r. do dnia zapłaty;
8. zasądzenie od strony pozwanej – Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda I. P. kwoty 50.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej w zw. ze śmiercią matki K. K. (2) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia 30.04.2016r. do dnia zapłaty;
9. zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda I. P. kosztów procesu według norm przypisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 10.800 zł wraz z kosztami opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw w wysokości 17 zł.

W odpowiedzi na pozew, pozwane Towarzystwo (...) S. A. z siedzibą w W. wniosło o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. K. (2) była matką trójki małoletnich synów: G. P. ur. (...), I. P. ur. (...) oraz H. P. ur. (...) Ojcem wszystkich dzieci jest T. P. z którym K. K. (2) pozostawała w nieformalnym związku. Trud wychowywania i utrzymywania małoletnich dzieci spoczywał na K. K. (2), ojciec małoletnich nie angażował się bowiem zbyt w wychowanie dzieci. T. P. często wyjeżdżał do pracy za granicą. Co pięć tygodni przyjeżdżał do Polski na około tydzień. W czasie pobytu w Polsce T. P. mało czasu spędzał z rodziną, nie łożył również na utrzymanie dzieci. T. P. nadużywał alkoholu po którym bywał agresywny. W czasie nieformalnego związku stron, T. P. został dwukrotnie skazany na kary pozbawienia wolności za przestępstwo kradzieży.

K. K. (2) miała wykształcenie średnie, nie pracowała zawodowo, zajmowała się domem i dziećmi. K. K. (2) była wspierana finansowo przez matkę i siostrę (K. K. (1)). K. K. (2) była dobrą i troskliwą matką.

/ bezsporne: akt urodzenia małoletniego G. P. (k.62), akt urodzenia małoletniego I. P. (k. 63), akt urodzenia małoletniego H. P. (k. 64), przesłuchanie świadka K. K. (2) na rozprawie dnia 9 stycznia 2020 r. (k.216-218),

W dniu 21 grudnia 2015r. około godziny 18.00 na odcinku drogi krajowej numer (...) pomiędzy miejscowościami J. oraz Ś. doszło do wypadku drogowego o następującym przebiegu: E. W. kierując samochodem osobowym marki S. (...) o nr rej. (...) nieumyślnie naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że jadąc w kierunku Ś. podczas manewru wyprzedzania dwóch samochodów ciężarowych z naczepami przekroczyła oznaczający znak „linia ostrzegawcza” P6 uprzedzający o zbliżaniu się do znaku „linia jednostronnej przekraczającej” P3 oraz nie zachowując wymaganej szczególnej ostrożności, nie obserwowała wnikliwie przedpola jazdy oraz nie upewniła się w dostateczny sposób czy posiada wystarczającą długość drogi do wykonania tego manewru bez utrudniania komukolwiek ruchu, co spowodowało, że nie oceniła prawidłowo sytuacji drogowej, wskutek czego poruszając się lewą stroną jezdni doprowadziła do zderzenia czołowego z jadącym z przeciwnym kierunku samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej. (...), w wyniku czego pasażerka pojazdu V., K. K. (2) doznała poważnych obrażeń skutkujących jej śmiercią.

W niniejszej sprawie toczyło się postępowanie karne zakończone wydaniem w dniu 17 listopada 2016r. przez Sąd Rejonowy w Chodzieży, II Wydział Karny, wyroku skazującego E. W..

/bezsporne: wyrok Sądu Rejonowego w Chodzieży, II Wydział Karny z dnia 17 listopada 2016r. (sygnatura akt: II K 241/16)/

W chwili wypadku i śmierci matki powodowie znajdowali się w wieku: G. P.- 5 lat i 5 miesięcy, H. P. – 4 lata i 6 miesięcy, I. P.-2 lata i 6 miesięcy.

Po dwóch tygodniach od śmierci K. K. (2) ojciec dzieci T. P. wyjechał do Belgii do pracy. Gdy przyjeżdżał do Polski nie interesował się dziećmi, nie spędzał z nimi czasu, nie uczestniczył w ich urodzinach. Od początku, po śmierci matki dzieci pozostawały pod opieką K. K. (1). Dzieci obecnie nie mają kontaktów z ojcem, który nie łoży również na ich utrzymanie.

W związku z powyższym, po śmierci K. K. (2) jej siostra, K. K. (1) podjęła decyzję o podjęciu opieki nad osieroconymi synami siostry. Ojciec dzieci nie interesował się nimi, stąd najbliższą osobą mogącą stworzyć dla dzieci prawdziwy dom była właśnie K. K. (1).

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016r. Sąd Rejonowy w Złotowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich ograniczył władzę rodzicielską ojcu małoletnich T. P. poprzez umieszczenie małoletnich powodów w niezawodowej rodzinie zastępczej w osobie K. K. (2).

W dniu 29 września 2016r. K. K. (1) została ustanowiona opiekunem prawnym dla małoletnich H., G. i I. rodzeństwa P..

/ bezsporne: postanowienie Sądu Rejonowego w Złotowie, III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z dnia 30 czerwca 2016r., sygnatura akt: III Nsm 241/16 (k. 65), zaświadczenia o ustanowieniu opiekuna prawnego, sygnatura akt: III Nsm 388/16 (k.67-69)/

Szkoda wynikająca z wypadku z dnia 21 grudnia 2015r. została zgłoszona pozwanemu w dniu 29 marca 2016r. Po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego pozwany dokonał wypłaty na rzecz każdego z małoletnich kwoty po 40.000 zł.

/ bezsporne: decyzja z dnia 22 lutego 2017r. o przyznaniu odszkodowania (k.58-59)/

Postanowieniem z dnia 14 marca 2018r. Sąd Rejonowy w Złotowie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich zezwolił K. K. (1) na wytoczenie w imieniu małoletnich H., G. i I., rodzeństwa P., powództwa przeciwko Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W. o zapłatę tytułem zadośćuczynienia i tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej małoletnich synów po śmierci matki.

/ bezsporne: postanowienie Sądu Rejonowego w Złotowie, III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z dnia 14 marca 2018r., sygnatura akt: III Nsm 12/18 (k. 72)/

Małoletni G. P. uczęszcza obecnie do V klasy Szkoły Podstawowej. Chłopiec osiąga bardzo dobre wyniki w nauce, uczęszcza również na dodatkowe zajęcia sportowe- piłka nożna. Małoletni nie tęskni za ojcem, nie ma z nim obecnie kontaktu. Chłopiec pamięta, że o śmierci mamy dowiedział się w czasie Wigilii klasowej. G. tęskni za mamą, chodzi razem z rodzeństwem na jej grób. Małoletni był bardzo silnie związany emocjonalnie z matką.

Małoletni H. P. uczęszcza obecnie do II klasy Szkoły Podstawowej. Małoletni lubi chodzić do szkoły, korzysta z pomocy psychologa. Małoletni lubi mieszkać u cioci, nie utrzymuje kontaktów z ojcem i nie ma takiej potrzeby, nie tęskni za nim. Małoletni pamięta pogrzeb mamy, odwiedza jej grób, posiada pamiątki po mamie. H. sprawia problemy wychowawcze bywa agresywny słownie, jak i fizycznie.

Małoletni I. P. ma obecnie 6 lat, uczęszcza do przedszkola. Małoletni nie pamięta matki, z uwagi na to, że w chwili wypadku miał 2, 5 roku.

Małoletni wspólnie z K. K. (1) oraz 14 letnią siostrą K. Z. G. zamieszkują w wynajmowanym mieszkaniu składającym się z trzech pokoi. Chłopcy zajmują wspólnie jeden pokój.

Małoletni korzystają z pomocy psychologa, po samym wypadku starsi synowie – H. i G. przyjmowali leki uspokajające. Początkowo po śmierci mamy dzieci wieczorami płakały, budziły się w nocy. Trwało to do około dwóch lat po wypadku.

Obecnie małoletni prawie codziennie chodzą na cmentarz na grób matki. Często rozmawiają z ciocią o mamie, wspominają ją, oglądają rodzinne zdjęcia. Chłopcy mają szczególne pamiątki po mamie, należą do niej zabawki i ubrania kupione przez mamę, jej osobiste rzeczy.

/ opinia psychologiczna biegłego sądowego z dnia 30 sierpnia 2019r. (k.175-184), przesłuchanie świadka A. S. na rozprawie dnia 5 marca 2019r (k.159-160), przesłuchanie świadka W. K. na rozprawie dnia 5 marca 2019r. (k. 160-161), przesłuchanie opiekuna prawnego małoletnich powodów – K. K. (1) na rozprawie dnia 9 stycznia 2020r. (k. 216-218)/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o następującą ocenę dowodów.

Powyżej ustalony stan faktyczny zasadniczo nie budził wątpliwości. W większości był on bowiem bezsporny między stronami. Nie kwestionowano faktu zaistnienia wypadku, zawarcia umowy ubezpieczenia OC i jej treści. Różnica stanowisk dotyczyła przede wszystkim kwestii zasadności i wysokości dochodzonego roszczenia.

Zgromadzone w aktach sprawy dokumenty nie wzbudziły wątpliwości co do ich prawdziwości i autentyczności, a ich wartość dowodowa nie została skutecznie zakwestionowana przez żadną ze stron. Sąd także nie stwierdził w toku postępowania jakichkolwiek okoliczności mogących podważyć zaufanie do nich.

W niniejszej sprawie sporządzona została opinia psychologiczna przez biegłego sądowego psychologa J. L.. Opinia sporządzona została w sposób fachowy, rzetelny i wyczerpujący. Była spójna, logiczna i zrozumiała. W sposób przekonujący i nie budzący zastrzeżeń zostały w niej wskazane przesłanki, które doprowadziły do końcowych wniosków i pozwoliły na ocenę stanu psychicznego małoletnich powodów, rokowania zmian w stanie psychicznych dzieci na przyszłość, wpływu wypadku drogowego i w związku z tym żałoby małoletnich powodów po śmierci matki na ich codzienne funkcjonowanie.

W sprawach o zadośćuczynienie niewątpliwie najważniejszym dla postępowania jest dowód z przesłuchania strony, albowiem to strona jest z przyczyn oczywistych najbardziej zainteresowana rozstrzygnięciem procesu jak również posiada najlepszą wiedzę co do poniesionych przez siebie strat związanych z utratą najbliższej osoby.

W niniejszej sprawie zachodziła sytuacja wyjątkowa, albowiem powodowie w momencie wypadku drogowego jak i w momencie wytoczenia powództwa byli małoletni, tym samym nie możliwe było przesłuchanie samych powodów na rozprawie.

Tym samym, w niniejszym postępowaniu Sąd musiał ustalić stan faktyczny na podstawie przesłuchania najbliższych osób dla powodów, sprawujących nad nimi codzienną opiekę. Sąd posiłkował się również dowodem z opinii biegłego psychologa.

Świadek A. S. jest babcią małoletnich powodów. Świadek zeznawał w sposób wiarygodny, logiczny i bezstronny. Świadek w sposób rzetelny i dokładny opisał sytuację rodzinną małoletnich powodów przed wypadkiem jak i obecny stan psychiczny małoletnich. Przed wypadkiem to na matce małoletnich spoczywał obowiązek codziennej opieki nad dziećmi. Ojciec małoletnich nie uczestniczył czynnie w ich wychowywaniu, nadużywał alkoholu.

Świadek W. K. jest dziadkiem małoletnich powodów. Sąd nie znalazł podstaw by odmówić wiarygodności zeznaniom świadka. Świadek wskazał, że dzieci bardzo przeżyły śmierć matki na pewien czas zamknęły się w sobie. Wymagały pomocy psychologa. Obecnie małoletni nadal tęsknią za matką, odwiedzają jej grób, mają po niej różne pamiątki jak zdjęcia i zabawki, które matka im kupiła.

K. K. (1) przesłuchana na rozprawie dnia 9 stycznia 2020r. zeznawała w sposób logiczny, rzetelny i zgodny z resztą materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy. Dowód z przesłuchania K. K. (1) miał największe znaczenie dla ustalenia stanu faktycznego sprawy, albowiem to K. K. (1) sprawuje obecnie codzienną opiekę nad małoletnimi powodami, tym samym to właśnie ona posiada najlepszą wiedzę co do obecnego stanu psychicznego małoletnich. Małoletni po tym jak dowiedzieli się o śmierci matki byli w głębokim szoku, korzystały z pomocy psychologa. Z uwagi na to, że ojciec dzieci nadużywał alkoholu, K. K. (1) postanowiła stworzyć rodzinę zastępczą dla synów siostry. Obecnie małoletni nie mają kontaktów z ojcem, które pomimo zasądzonych alimentów na synów, nic nie łoży na ich utrzymanie. Chłopcy dobrze się uczą, jedynie problemy wychowawcze sprawia małoletni H., która ma problemy z agresywnym zachowaniem. K. K. (1) z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej dla małoletnich, otrzymuje co miesiąc 1.000 zł oraz świadczenie 500 + na rzecz każdego z małoletnich. K. K. (1) prowadzi obecnie sklep z odzieżą dziecięcą.

Sąd zważył co następuje:

W pozwie z dnia 14 maja 2018r. małoletni powodowie reprezentowani przez opiekuna prawnego sformułowali roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia. Roszczenia te wiążą się ze śmiercią matki K. K. (2), która poniosła śmierć w wypadku, który miał miejsce w dniu 21 grudnia 2015 r. Roszczenie to ma charakter odszkodowawczy; jego celem jest naprawienie szkody doznanej przez powodów wskutek śmierci matki. Powodowie skierowali te roszczenia do Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W..

Zgodnie z art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.), z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. Natomiast według art. 35 ustawy, ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Jak to wynika z przytoczonych przepisów zakład ubezpieczeń odpowiada w razie i w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierowcy samochodu, którego ruchem została wyrządzona szkoda.

Na ogólnych zasadach (art. 6 k.c.), to na powodach spoczywał ciężar wykazania okoliczności uzasadniających odpowiedzialność strony pozwanej, czyli zaistnienia zdarzenia spowodowanego przez bezprawne działanie lub zaniechanie posiadacza pojazdu mechanicznego w rozumieniu cytowanej ustawy, którego tożsamości nie ustalono;

wystąpienia szkody oraz związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy zdarzeniem a szkodą (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie, I Wydział Cywilny z dnia 24 stycznia 2018r, sygn. akt I ACa 815/17).

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawała okoliczność, iż w dniu 21 grudnia 2015r. około godziny 18.00 na odcinku drogi krajowej numer (...) pomiędzy miejscowościami J. oraz Ś. doszło do wypadku drogowego o następującym przebiegu: E. W. kierując samochodem osobowym marki S. (...) o nr rej. (...) nieumyślnie naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że jadąc w kierunku Ś. podczas manewru wyprzedzania dwóch samochodów ciężarowych z naczepami przekroczyła oznaczający znak „linia ostrzegawcza” P6 uprzedzający o zbliżaniu się do znaku „linia jednostronnej przekraczającej” P3 oraz nie zachowując wymaganej szczególnej ostrożności, nie obserwowała wnikliwie przedpola jazdy oraz nie upewniła się w dostateczny sposób czy posiada wystarczającą długość drogi do wykonania tego manewru bez utrudniania komukolwiek ruchu, co spowodowało, że nie oceniła prawidłowo sytuacji drogowej, wskutek czego poruszając się lewą stroną jezdni doprowadziła do zderzenia czołowego z jadącym z przeciwnym kierunkiem samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej. (...), w wyniku czego pasażerka pojazdu V., K. K. (2) doznała poważnych obrażeń skutkujących jej śmiercią.

Odpowiedzialność za wypadek jest odpowiedzialnością deliktową, która zgodnie z art. 415 k.c. polega na tym, że kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

Poza sporem w przedmiotowej sprawie pozostawał również fakt, że legitymowanym biernie w niniejszej sprawie był pozwany zakład ubezpieczeń na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody spowodowane ruchem tych pojazdów, którą w dniu zdarzenia objęty był samochód którym kierował sprawca zdarzenia z dnia 21 grudnia 2015r.

Pozwany podnosił natomiast, że po zgłoszeniu zdarzenia pozwany przeprowadził kompleksowe postępowanie likwidacyjne, w wyniku którego przyznano na rzecz każdego z powodów zadośćuczynienie w kwocie po 40.000 zł. Zdaniem pozwanego taka wysokość zadośćuczynienia jest w pełni wystarczająca.

Wypadek, w którym zginęła matka powodów, miał miejsce w 2015r., a więc powstała szkoda przewidziana w art. 446 k.c. Podkreślić należy, że unormowania zawarte w art. 446 kc są wyjątkiem od zasady, że roszczenia odszkodowawcze zostają przyznane jedynie osobom bezpośrednio poszkodowanym, w szczególności przeciwko, którym był skierowany czyn niedozwolony. Uruchomienie roszczeń z art. 446 k.c. warunkuje śmierć poszkodowanego na skutek doznanego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (G. Bieniek, Komentarz do kodeksu cywilnego. Zobowiązania. Tom I, Warszawa 2009 r., Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, wydanie IX, s. 851).

Zgodnie z art. 446 § 4 k.c., sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę spowodowaną m.in. śmiercią rodzica. Tego rodzaju przeżycia nie dają się oczywiście w sposób prosty i adekwatny przeliczyć na pieniądze, jednakże orzecznictwo sądów wypracowało pewne kryteria, które są pomocne przy określaniu wysokości zadośćuczynienia w każdym konkretnym przypadku. O wysokości zadośćuczynienia decyduje rozmiar krzywdy. Determinują go: wiek osoby najbliższej zmarłemu, dramatyzm jej doznań, konsekwencje straty najbliższej osoby dla jej psychiki (długotrwałość i intensywność negatywnych doznań, cierpienie moralnych i wstrząsu psychicznego, ewentualne wystąpienie zaburzeń psychicznych, nie przybierających postaci rozstroju zdrowia), zdolność przezwyciężenia doznanej traumy i odnalezienia się w nowej sytuacji. Dodać także należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądów, zadośćuczynienie za krzywdę winno mieć ekonomicznie odczuwalną wartość, jednak jego wysokość musi być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa.

Z uwagi na niewymierność krzywdy, określenie w konkretnym przypadku odpowiedniej sumy z tytułu zadośćuczynienia pozostawione zostało przez ustawodawcę sądowi, który dysponuje wówczas większym zakresem swobody, niż przy ustalaniu szkody majątkowej i sumy potrzebnej do jej naprawienia. Jak wskazuje się w literaturze, współcześnie dominuje zapatrywanie, że spośród funkcji spełnianych przez zadośćuczynienie podstawową jest funkcja kompensacyjna - suma pieniężna przyznana z tytułu zadośćuczynienia ma przede wszystkim wynagrodzić i złagodzić

cierpienia fizyczne oraz psychiczne poszkodowanego oraz utratę radości życia. Ma ponadto ułatwić przezwycięzenie ujemnych przeżyć, i w ten sposób doprowadzić do choćby częściowego przywrócenia równowagi, która została zachwiana przez sprawcę czynu niedozwolonego (zob. A. Śmieja w: "System prawa cywilnego. Tom 6. Prawo zobowiązań- część ogólna" red. A. Olejniczak, Warszawa 2009 r., s. 702-703). W judykaturze podkreśla się z kolei, że wysokość zadośćuczynienia nie może stanowić kwoty symbolicznej, lecz powinna przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość (tak Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 8 listopada 2005 r., I ACa 329/05). Z drugiej strony kwota przyznanego zadośćuczynienia nie może stanowić, z uwagi na zryczałtowaną wysokość, represji majątkowej. Wysokość zadośćuczynienia należy zatem określać z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy. W szczególności, wobec tego, iż główną funkcją zadośćuczynienia jest funkcja kompensacyjna, należy uwzględniać rozmiar doznanej przez poszkodowanego krzywdy - w tym nasilenie cierpienia i okres jego trwania. Czynniki te zależą zwykle od wieku poszkodowanego, jego osobistej sytuacji, a także od tego, czy wyrządzona krzywda ma charakter odwracalny i przemijający, czy też trwałe. Słusznie wskazuje się przy tym, że niekiedy - w zależności od rodzaju naruszonego dobra prawnego - wpływ na wysokość zadośćuczynienia może mieć również sytuacja materialna poszkodowanego, a przede wszystkim - jego zła sytuacja materialna, która nie pozwala mu samodzielnie w żaden sposób załagodzić cierpienia i negatywnych przeżyć. W zależności od okoliczności konkretnej sprawy wpływ na rozmiar zadośćuczynienia mogą mieć i inne czynniki, np. stopień przyczynienia się poszkodowanego do powstania uszczerbku niematerialnego. Niewątpliwie jednak w przypadku naruszenia dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej, gdy rodzina żyje zgodnie i jest ze sobą mocno związana, śmierć jej członka może stanowić dla innych członków rodziny duży wstrząs i może rodzić ogromne cierpienia psychiczne. Jest to bowiem szkoda o charakterze trwałym, której skutków nie da się już odwrócić. Rozmiary krzywdy są tym większe, im mocniejsza była więź pomiędzy członkami rodziny.

Jednocześnie Sąd Najwyższy niejednokrotnie wskazywał, iż wysokość zadośćuczynienia nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być odpowiednia w tym znaczeniu, że powinna być – przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego – utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Odpowiedniość kwoty zadośćuczynienia ma bowiem służyć złagodzeniu doznanej krzywdy, a jednocześnie nie być źródłem wzbogacenia. Ogólnie rzecz ujmując, wysokość zadośćuczynienia nie może więc być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, stosunków majątkowych społeczeństwa, a jego wysokość powinna mieć przede wszystkim kompensacyjny charakter, musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Zadośćuczynienie za krzywdę, jak wskazywał Sąd Najwyższy ma zawsze charakter i wymiar indywidualny. Dlatego wymaga zrekompensowania skarżącemu realnych potrzeb w przezwyciężaniu psychofizycznych następstw zdarzenia oraz adaptacji do nowej sytuacji. Przy tym tylko rozważenie zindywidualizowanych przesłanek może stanowić podstawę do określenia odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Nadto podzielić należy pogląd zaprezentowany przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie I ACa 95/13 zgodnie z którym krzywdę doznaną w wyniku śmierci osoby bliskiej bardzo trudno ocenić i wyrazić w formie pieniężnej. Każdy przypadek należy traktować indywidualnie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przy czym ocena ta powinna opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie na wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego.

Z punktu widzenia wyżej wskazanych kryteriów, krzywdę małoletnich powodów trzeba ocenić jako znaczną. Zgodnie z wyjaśnieniami świadków, uznanymi przez Sąd za w pełni wiarygodne, to matka zajmowała się małoletnimi dziećmi to ona odpowiadała za prowadzenie gospodarstwa domowego, opiekę i wychowywanie dzieci oraz bezpieczeństwo materialne rodziny. Ojciec powodów był w niewielkim stopniu zaangażowany w życie domowe, pracował za granicą, a w czasie kiedy przebywał w domu jego obecność wiązała się z nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy psychicznej i fizycznej. Tym samym to matka będąca stale obecna w życiu powodów, dbająca o ich psychiczne, emocjonalne i materialne potrzeby była ich podstawowym obiektem przywiązania. To matka powodów, niezależnie od zewnętrznych niesprzyjających okoliczności była źródłem poczucia stabilności, przewidywalności i bezpieczeństwa dla małoletnich.

Przypomnieć należy, że w nauce i judykaturze wskazuje się, że ustalenie krzywdy nie jest wyłączone nawet w sytuacji, gdy z uwagi na okoliczności, zwłaszcza wiek i związany z nim poziom wrażliwości psychicznej, podmiot dotknięty

naruszeniem dobra osobistego nie odczuwa jego skutków. Przyjmuje się, że w takiej sytuacji stwierdzenie krzywdy powinno uwzględniać obiektywne kryteria oceny fizycznych i psychicznych następstw danego zdarzenia.

Zgodnie z opinią biegłego psychologa u G., I. i H., rodzeństwa P., po śmierci matki wystąpiły zaburzenia snu, płaczliwość, które są charakterystyczne dla utraty rodziców u małych dzieci. Obecnie małoletni dobrze radzą sobie z żałobą po zmarłej matce

Naturalnym jest, że małe dzieci, w sposób odmienny niż dorośli przeżywają cierpienie po utracie najbliższej osoby, w tym szybciej niż dorośli przystosują się do nowej sytuacji życiowej. Powyższe nie oznacza jednak w żadnej mierze, że krzywda małoletnich związana z utratą osoby najbliższej, powinna być wyceniana według innych kryteriów, niż krzywda osoby dorosłej.

W niniejszej sprawie wiek powodów w chwili zdarzenia nie może więc stanowić samoistnego argumentu o braku (czy też minimalnym zakresie) krzywdy wynikłej z faktu utraty matki. Kwestia ta musi być oceniana przez pryzmat (oceny w sposób zobiektywizowany) więzi między małym dzieckiem i rodzicami. Jak wynika zaś z materiału procesowego, więzi te między zmarłą i powodami były nawiązane i rozwijane w sposób prawidłowy i nie ma żadnych podstaw dowodowych do przyjęcia, że powodowie mimo swojego wieku w wyniku śmierci matki nie odczuli straty. Przeciwnie – powodowie stracili osobę najbliższą i najważniejszą na ówczesnym etapie rozwoju dziecka. Krzywda małoletnich jest tym bardziej dojmująca, że nie mogą oni liczyć na wsparcie, ani pomoc ze strony ojca.

Kolejno, zdaniem Sądu niezgodne z zasadami współżycia społecznego byłoby zasądzenie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w różnej wysokości wobec powodów, z uwagi na ich różny wiek w momencie śmierci matki. Małoletni powodowie w chwili śmierci matki mieli odpowiednio G. P.-5 lat i 5 miesięcy, H. P.- 4 lata i 6 miesięcy, I. P.- 2 lata i 6 miesięcy. Zgodnie z zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym każdy z małoletnich przeżywał utratę matki w sposób adekwatny do swojego wieku. Niewątpliwie jednak utrata matki była trudnym przeżyciem dla każdego z dzieci.

Po śmierci matki ich opiekunem została K. K. (1), która była dla nich osobą znaną i bliską. To ona w późniejszym czasie stała się dla nich podstawowym obiektem przywiązania, które mało diametralne znaczenie dla ich dalszego funkcjonowania społeczno-emocjonalnego i poznawczego.

Podkreślić należy, że nie istnieją żadne obiektywne mierniki cierpienia spowodowanego utratą osoby bliskiej, jakieś z góry narzucone „tabele”, które wyznaczałyby kwoty, jakie sądy winny przyznawać tytułem zadośćuczynienia za śmierć bliskiego człowieka. Orzekanie o zadośćuczynieniu musi polegać na porównywaniu stanów faktycznych i kwot zasądzanych w takich sprawach. W związku powyższym Sąd uznał, że kwota 120.000 zł na rzecz każdego z powodów będzie kwotą odpowiednią w rozumieniu art. 446 § 4 k.c. Kwota ta została wyliczona z jednej strony w oparciu o skalę doznanej przez powodów krzywdy, z drugiej zaś wzięciu pod uwagę wszelkich okoliczności towarzyszących zdarzeniu w którym K. K. (2) poniosła śmierć.

Mając na uwadze, że pozwany przyznał i wypłacił już z tego tytułu kwotę 40.000 zł na rzecz każdego z powodów, zasadnym było zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki kwoty po 80.000 zł (punkty 1,3,5 wyroku). W pozostałej części Sąd powództwa oddalił (punkty 2 ,4, 6 wyroku).

O odsetkach od zasądzonej sumy Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 zdanie pierwsze k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.). Stosownie do art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Natomiast w myśl § 2 zdanie pierwsze tego artykułu, jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie.

Z kolei zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.

Zgłoszenie szkody w niniejszym postępowaniu nastąpiło dnia 29 marca 2016r., tym samym zgodnie z wyżej powołanymi przepisami, ubezpieczyciel w ciągu 30 dni powinien wypłacić należne odszkodowanie. Tym samym data wypłaty odszkodowania upłynęła dnia 29 kwietnia 2016r., a od dnia 30 kwietnia 2016r. winny zostać naliczone odsetki ustawowe za opóźnienie.

Jednocześnie Sąd oddalił roszczenia powodów co do wypłaty na ich rzecz kwot po 50.00 tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej powodów w związku z śmiercią matki K. K. (2).

Zgodnie z art. 446 § 3 k.c. Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c., obejmuje wszelkie niekorzystne zmiany bezpośrednio w sytuacji materialnej najbliższych członków rodziny zmarłego, jak też zmiany w sferze dóbr niematerialnych, ale wyłącznie takie, które rzutują na ich sytuację materialną, przy czym pogorszenie sytuacji życiowej polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, lecz także na utracie realnej możliwości polepszenia warunków życia w przyszłości. W przypadku dziecka, do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej prowadzi przede wszystkim utrata osobistych starań rodzica o jego utrzymanie i wychowanie. Chodzi więc o niemożność uwzględnienia przy wymiarze renty świadczeń zmarłego rodzica spełnianych ponad obowiązek alimentacyjny, niemożność skorzystania z możliwości majątkowych zmarłego gdyby żył, w tym wsparcia materialnego w starcie w dorosłe życie, a także konsekwencje utraty rodzica, który współdziałał w wychowaniu i pieczy nad dzieckiem. Ocena zakresu pogorszenia sytuacji życiowej członka rodziny, nie może się odnosić tylko do stanu z dnia śmierci poszkodowanego, ale musi prowadzić do porównania hipotetycznego stanu odzwierciedlającego sytuację, w jakiej w przyszłości znajdowałby się bliski zmarłego, do sytuacji w jakiej znajduje się w związku ze śmiercią poszkodowanego.

Dla zasądzenia odszkodowania na podstawie tego przepisu nie wystarczy, że na skutek śmierci doszło do pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków jego rodziny, ale koniecznym jest, aby było to pogorszenie w stopniu znacznym.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w sposób jednoznaczny wykazał, że sytuacja finansowa małoletnich dzieci w związku z śmiercią matki nie uległa pogorszeniu. Matka powodów w sposób właściwy wywiązywała się z obowiązków rodzicielskich wobec małoletnich synów, czego Sąd w żaden sposób nie neguje, zważyć jednak należy, iż z uwagi to, że ojciec powodów nie łożył na ich utrzymanie sytuacja materialna małoletnich pozwala jedynie na zaspokojenie ich podstawnych potrzeb materialnych. Matka małoletnich nie pracowała zawodowo, rodzina utrzymywała się z zasiłków rodzinnych. Jednocześnie strona powodowa nie uwiarygodniła jakoby zmarła K. K. (2) miała zamiar podjąć działania mające na celu podniesienia jej kwalifikacji zawodowych, lub w okresie przed wypadkiem dążyła do znalezienia pracy.

Obecnie małoletni wychowywani są przez K. K. (1), która z tytułu pełnienia funkcji rodziny zastępczej otrzymuje łącznie kwotę 1.500 zł na poczet utrzymania każdego z małoletnich powodów. Zgodnie z doświadczeniem życiowym taka kwota pozwala w pełnym zakresie na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb każdego z małoletnich. Jednocześnie małoletni mają zapewnione odpowiednie warunki lokalowe, chłopcy co prawda zajmują wspólnie jeden pokój, pokój ten jednak wyposażony jest we wszystkie potrzebne sprzęty dla codziennego funkcjonowania małoletnich.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron

obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Powodowie wygrali proces mniej więcej w połowie. Na koszty procesowe poniesione przez powodów składają się koszty opłaty od pozwu-24.000 zł oraz koszty opinii biegłego wysokości 809,75 zł, co łącznie daje kwotę 24.809, 75 zł. Tym samym powodom należy, się zwrot połowy tych kosztów to jest kwota 12 404, 875 zł. Sąd w punkcie 7 wyroku zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwotę po 4 134, 95 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (tj. 1/3 kwoty 12.404, 875 zł).

Jednocześnie z uwagi na to, że każda ze stron w mniej więcej w równej części wygrała jak i przegrała proces, Sąd w punkcie 7 wyroku zniósł między stronami koszty zastępstwa procesowego.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie wyżej powołanych przepisów prawa orzeczono jak w sentencji wyroku.

Sędzia Jan Sterczała